

(Framhald frá 2. síðu).

skil, ið er við keypinum av hesum nýbygdu skúpinum, og tú átti ikki at gloymt, at eg helt vera lítið útlit fyri — sum fiskaprísirnar nú hava verið — at fáa hesi skip at bera seg, og at fylgan kom at vera, at ikki fleiri skip verða keypt og samtidar eitt arbeiðsloysi í Føroyum, sum verður drepani fyri okkara samfelag, at her vóru eini ráð, sum bráføngs hjálp: at danska ríkisstýrið gav Føroyingum loyvi at rógva út í Grønlandi.

Hetta og a. m. hevur tú gloymt.

At hesin álvarsami spurningur verður loystur í bræði við lands-handli av kóli, olju og salti, dugi eg ikki at siggja. Ein til-líkur handli má fyrribúgvast væl, og fyri at fáa hann í gott lag, krevst eisini kapitalur.

So er tað systemið, tað má broytast, sigur tú. Eitt politiskt systemskifti, kann eg segja. Ja, men hví herjar tú so fyrst á okkum sjálfstýrismenn? Hví setur tú ikki sjólin á teir, sum hava buktina og báðar endar-nar, á tinar egnu partamenn í Danmark, teir sum hava haft ræði í ríkinum í fleiri ár. Hvat hava teir í hesi ár gjort fyri at broyta tað privatkapitalistiska systemið, sum tú sigur er rottið?

Stutt síðani skrivaði ein danskur blaðmaður um ta dansku «pressuna», har hann m. a. segði um «Socialdemo-kraten», stjórnarblað javnaðar-manna í Keypmannahavn, at blaðið hevði at byrja við stevnu-skrá flokksins standa á hovd-inum, men nú funnst hon ikki í kroppinum. — Tað er mangt sum tíðar til, at hetta ikki bert er hessin. —

Føroya løgting hevur samtykt eitt so spakført demokratisk mál sum at lækka valrættar-aldurin niður í 21 ár og sent uppskotið niður til javnaðar-stjórnina í Keypmannahavn; men svarið er: Ikki at tala um. Føroyingar hava í mong ár søkt um friari resur til at fiska í Grønlandi, og síðsta heyst gjordu teir reiðuliga álvara av við adressuni. Er nakað javnaðarmál, so mátti tað verði ein tilfík áheitan frá ca. 6000 fátæk-um fiskimönnum. Men forsetis-ráðharrin Stauning svarar sendi-mönnum, at tað er ógjørligt at broyta ta fleiri 100 ára gomlu lóggávuna fyri Grønland — monopol-systemið, sum er til forðan fyri, at fátækir fiskimenn ótta-leysir kunna vinna sína korgu føði til seg og síni, *má standa við makt*.

Gamli vinur! tá tú talar um systemskifti, privatkapitalistys-tem ella monopol-system, hví vendir tú tær tá ikki til stjórn-armenninar — ennú á tinar parta-menn. Tað er eingin sok at leypa á — »har garðurin er lægstur« og rópa: Afturhalds-menn, afturhaldskroppar, til verja tað privatkapitalistiska sys-temið! eftir teimum sum onga makt hava til at broyta nakað system — tessverri. Slíkt er at skjóta yvir mál.

Tað átti at verði einum hvørj-um greitt, at øll tala aftur og fram um broytingar, socialar ella aðrar politiskar broytingar her í Føroyum, er fátongd, so leingi tað stjórnarliga er so stait, at ræðið ikki er heima hjá okkum sjálvum. Hetta er hitt politiska A. B. C-ið, sum Føroyingar enn ikki hava stavað seg íggjognum, og eftir teimum talum, eg hoyrdi hjá tær á valfundum, so vilja tit javnaðarmenn ikki taka stóðu til henda grundspurning í føroy-skum politikki. Men so leingi tit hava hesa stóðu, so er øll

talan um at »verja land okkara móti útlendskum garðbrótarum« tóm orð, tí hvat kann eitt mátt-leyst logting — sum tað nú er — verja okkara land, og hví tala menn um at verja silt land í sama andadrátti sum teir siga: Vit taka onga avgjörda stóðu til spurningin, antin Føroyingar skulu ráða í Føroyum ella ikki.

Nú góði harra Danbjørg, her er eitt kardinalpunkt, sum tit javnaðarmenn ikki sleppa úttan um; tit mega vera antin við ella imóti. — — —

Mina stóðu til landshandil við olju, kóli og salti kanst tú vissa teg um við at gera teg kunnigan við logtingsins sam-tyktir tær síðst farnu 5 tingset-urnar.

Annars mátti tað verði tær kunnugt einum fyrrverandi sjálfstýrismanni — at sjálfstýris-flokkurin vil okja um inntøkur tingsins á lagaligan hátt og her undir kunna bæði landshandil og hóskandi tollinntøkur koma. —

Adrenn eg endi vil eg leggja tær — sum man vera ein av oddamönnum í javnaðarflokki-num í Føroyum — eini vinaråd.

Stovnið tit flokk tykkara sum ein reinan føroyskan flokk, mældið tykkum út úr danska javnaðarflokkinum, sum sjónliga andrør føroyskum interessum og kunngerði fyri Gudi og hvørj-um manni, at tit í øllum føroy-skum tjóðskapar- og stjórnar-málum standa saman við sjálf-stýrisflokkinum á tingi.

Tá tit hava gjort hetta verða líkindi til at vit brátt fáa tað systemskifti í Føroyum, sum so harðliga er fyri neyðini. Og tá vil tað ivaleyst vísa seg at partastóðan á Føroya løgtingi, verður ein onnur enn hon er í dag, og tá fyrstan kunna føroy-skir javnaðarmenn ganga saman við útlendskar javnaðarflokkar sum líkamenn teirra.

Jóhan Kallsoy.

Johan Skjoldberg: Ideal og Økonomi.

Medens Thomas Christensen tjente hos Riegels, blev han gode Venner med Kokkepigen der. De blev gift og flyttede den 4. December 1878 ind i et lille Fæstested ved Siden af Lindbjerggaard. Det var et usselt Hus med en Lejlighed paa to Fag. Der var saa lavt til Loftet, at Thomas hver Morgen slog Hovedet imod en Bjælke, naar han stod op. Det var letsindigt af de Unge at gifte sig, thi de havde intet at sætte Bo for. Thomas betalte 200 Kr. i Ind-fæste, og saa havde han og Ko-nen tilsammen siger og skriver 63 Øre. De havde ingen Gæld. Men deres Bohave saavel som deres Spisekammer var fattigt. Af Thomas' Svigermor fik de en Sæk Klyne (Tør), et Stykke Rugbrød paa en 3—4 Pund samt en afpillet Skank. De havde hver en Gaffel, en Kniv og en Ske, og saa havde de en Gryde og et Par Tallerkener. Thomas ejede en Kiste, Trine havde baade et Skab og en Kommode. Toj var de ret godt forsynet med. Et Sengeted fandtes der ogsaa i Huset, men det var bare en gammel Dor, som var stillet op i en Krog, hvor den kunde møde for Lyn-gen og for Sengetøjet. Det kan ikke nægtes, at det saa sort ud, og Thomas gik da ogsaa uden-for ved Husenden og græd over Situationen — det var Dumbet med den Gytten, det kunde han se nu. Det hænder, at nogle faar travlt med at fæste Bo, fordi de er nødt til det; men

saadan havde Thomas og Trine det ikke.

Thomas fik Plads som Ton-detersker paa Lindbjerggaard. Han skulde ha'e to Mark (66 Øre) pr. Tønde . . . , men da kan skulde gore Halmen i Tag, saa kunde han ikke tørse en Tønde om Dagen, skønt han begyndte Kl. 4 eller 4½ hver Morgen, — han stod og tør-skede ved Lygte. Da man naaede Jul, havde han tørsket 12 Tønder, og saa fik han udbetalt 7 Kr. 92 Øre, som de kunde holde Jul for.

Senere fik han sin Svigerfar Hus, 12 Tdr. Land sølle Jord. Han skulde svare de Gamle Aftægt, og nu var de 7 Folk til Føden. Det var umuligt at klare, og han afhændede det og drog ud med en Udpakke.

Imidlertid fik han opspurgit, at der var et faldefærdigt Hus at faa i Kølshøj med 53 Tdr. Land Hede, Mose, Kær og saa lavt liggende, at der stod Vand mellem Knoldene. Men Huset kunde faas for 800 Kr. Og Tho-mas og Trine kunde ikke op-give Drommen om eget Bo.

Naar undtages, at der var Lad (Loft af Rafter og Hede-tør) over Sovekammeret, saa var der intet Loft over hele Huset; man gik paa den nøgne Jord, og om Aftenen kunde man gennem Hællerne i Taget kikke op til Stjernerne.

Huset fik Thomas ret snart bødet paa. Og saa begyndte han saa smaat at dyrke Jorden op. Af sin Moder fik han saa megen Boghvede, som han kunde have i sin Hal. Det voksede godt op, men saa kom der en Flok Agerhøns og slog sig ned i Boghveden, og da Thomas ikke kunde nenne at tage Avlen fra disse smukke Fugle, lod han dem beholde det hele; der var jo da heller ikke saa meget.

Smaat, meget smaat havde de det i mange Aar. Han levede mest af at sælge Hedetør og Lyng af sin egen Lod. Ofte gik han ud i Heden, for Solen stod op, med sin blankslidte Spade, en Flaske Vand og et Stykke tort Brød. Der var ikke videre at bestille hjemme ved, for han havde ikke Raad til at købe Bæstning. Men saa snart at Tæl (Frosten) var at Jorden om Foraaret, tog Thomas ud i Heden for at grave Tør. Han fik kun 50 Øre for et Læs.

Men Familien maatte til Ti-der nøjes med det tørre Brød, og ikke en Gang dette slog til. Det hændte, at Børnene laa og græd i Sengen, fordi de var sultne. Thomas og Trine var endnu mere sultne, men de blev tavse af Sorg over, at de ikke kunde bjerge Føden.

En Dag saa'e saa Trine til ham: Du kommer til at gaa over til Sogneraadet og bede dem hjælpe os — vi kan dog ikke sulte ihjel.

Det var den tungeste Gang i Thomas' Liv. Da han kom ud i den tavse, mørke Hede, syntes han næsten ikke, han kunde flytte en Fod. Og da sank den stærke Mand ned paa sine Knæ i Lyngen og saa bad han inderligt til Gud om, at de maatte faa Brodet og lidt Centrifuge-mælk til, saa kunde de leve. Han rejste sig da, han var ble-vet trøstet, syntes han, og var kommet i Tankar om Johannes Hagelskjer, en Mand, han havde arbejdet lidt for men ellers ikke kendte videre.

Han skrev Thomas til, det kom ham for, at han vilde hjælpe. Han skrev, at de var i stor Nød og at de sultede, Tho-mas fik det Svar, at han skulde komme over til Johannes H.

Og da fik han for det første alt det, han kunde spise og drikke, og han fik en stor Dragning Fødevarer med sig hjem samt Løfte om, at han maatte have 50 Kroner efterhaanden hos Kassereren for den fri Fattig-kasse.

Da var det som Lykken vendte sig for Thomas og Trine. Han kom til at hugge ud i en Plantage og tjente lidt der. Der var paa den Tid Dilettantfore-stilling i Ikast. Der blev over-skud, ogsaa noget til Thomas. Og Bager Petersen i Ikast, til hvem Thomas havde slaet megen Lyng, skrev til ham, at han maatte hente 20 tipunds Brød gratis hos ham.

Og saa kom den 23. Novem-ber, der blev en Mærkedag i Thomas' Liv, den Dag nemlig, da han købte sin første Ko. Han havde ikke noget at give den til Føden, hvorfor han i Tilgift fik nogle Havreneg og Rugned med paa Nakken. Paa Hjemvejen gik Koen og nap-pede af Foderet, og Thomas smaasnakkede med den kære Bosse. Han formanede den og sagde: Spaar o et — vi har ikke andet end det samme.

Dagen efter tog Thomas et Stykke Reb paa Nakken og drog af som saa mange Smaa-mænd ud for at tigge Foder. Paa hans Vandring kom han forbi Bjødstrup. Da han lagde Mærke til, at Taget var ringe paa et af Husene, gik han ind og spurgte, om han ikke kunde sælge noget Tækkelyng. Jo, Pro-prietær Harrsen vilde gerne købe 20 Traver . . . men hvad er det for et Reb, du har der? Thomas saa'e det som det var. Jamen gaa saa ud i Kostalden til min Søn og faa et Knippe.

Og Sønnen saa'e til Thomas, at han maatte gaa hen i Laden og ta'e saa megen Halm, han kunde bære. Det maa a da vel ikke, saa'e Thomas, for a kan bære meget. Jo, jo, værsgod, der er nok.

Da snoede Thomas et vældigt i

Halmbaand og bandt to aller-mægtigste Knipper sammen — den unge Harrsen kunde end ikke løfte det ene fra Jorden. Knippene fik han lagt paa noget Træværk og bundet sammen med et Reb, han gik ind imel-lem dem — aa saa skred a aw, saa'e Thomas, da han senere for-talte det. Men da han var kom-met et Stykke paa Vej, raabte den unge Harrsen, at han ikke skulde slæbe disse Knipper læn-gere. Harrsen skulde nok køre ham hjem — men kom inden-for og faa din Middagsmad.

Saa fik Thomas flere Ko'er'og Trækraft og saa kunde han rigtig dyrke sin Hede op og faa merget.

Da han efter 15 Aars Forløb solgte Ejendommen i 1933 var der en Besætning af 4 Køer, 4 Kvier, der var med Kalv, 4 Ungbødder, 3 danske Heste, en Griseso og et Par Faar. Prisen var 10,000 Kroner.

Føroya Fólkaháskúli.

Summarskúli fyri gentur er frá 1. mei til Ólavsøku. Bonar-bræv um peningastyrk má verða sent til amtið innan 15. mars. Tær, sum ætla sær á Føroya Fólkaháskúla, mugu skila tað til í bonarbrævinum. Annars fáast allar frágreiðingar við at venda sær til skúlan.

R. Rasmussen. Simun av Skarði.

Vevingarskeið

verður á Føroya Fólkaháskúla frá 16. mars til 25. apríl. Tær, sum ætla sær á skeiðið, kunnu fáa gjøllari frágreiðing hjá mæ. Bergljót av Skarði.

20 ára gamal drongur

við handilskunnleikum sokir pláss á skrivstovu ella tilfikum. Blaðstýrarin vísir á.

HAVNAR KOL- & CEMENTHANDIL

KUL

COKES

BRÆNDE

TLF. 208.

TAÐ SIGST

at eitt kilo av prentusvertu er í virði eins og eitt kilo av gulli, um hon verður nýtt til lýsingar og kunngeringar.

Men tað hóskar tíverri ikki altíð. Tað velst um hvar maður ella handilsfelag lýsa, og fyri at vera vísir í at prentunarsverta verður væl nýtt og at tað er lønandi at lýsa, eiga tygum at senda lýsingar til

„Føroya Social-Demokrat“.

Tann ið lýsir mikið, selur nógv.

Útgevarar: Javnaðarmannafelag.
Bláststjóri við ábyrgd: H. M. Jacobsen.
Prentsmiðja B. Z. Jønsens, Tórshavn.